

Tietotilinpäätös 2024

LIITE 2. ASKOLAN TILINPÄÄTÖS 2024

Sisällysluettelo

1.	Tietotilinpäätöksen tarkoitus.....	3
1.2	Organisaation kuvaus	3
2.	Tietovarannot	3
2.1	Tiedonhallinta	4
3.	Tietosuojan toteutuminen.....	4
3.1	Rekisteröidyn oikeudet ja niiden toteutuminen	5
3.2	Tietosuojaselosteet	5
3.3	Tietopyynnöt.....	5
3.4	Tietosuoja/turvapoikkeamat.....	6
3.5	Tiedotus ja koulutus.....	6
3.6	Wistleblowing - ilmoituskanava.....	6
4.	Tietojen käsittelyn ja tietosuojan kehittäminen.....	7

1. Tietotilinpäätöksen tarkoitus

Tietotilinpäätöksen tarkoitus on kuvata ja arvioida Askolan kunnan tietosuoja- ja tietoturvan tilannetta. Se toimii sisäisen ja ulkoisen valvonnan raporttina, johdon työvälineenä sekä luottamuksen osoituksena rekisteröityjen ja sidosryhmien suuntaan. Tietotilinpäätöksellä vastataan EU Yleinen tietosuoja-asetuksen (2016/679) osoitusvelvollisuuteen (artikla 5 ja 24). Organisaation tulee osoittaa noudattavansa asetusta ja tietosuojaperiaatteita henkilötietojen käsittelyssä sekä toimivansa niin myös käytännössä. Rekisterinpitäjä vastaa osoitusvelvollisuuden toteuttamisesta.

Tietosuoja ja tietoturva ovat koko kunnan yhteinen asia, joka vaatii johdon, henkilöstön, luottamushenkilöiden ja sidosryhmien sitoutumista tietoturva- ja tietosuojatyöhön. Tässä tietotilinpäätöksessä kuvataan keskeisiä toimenpiteitä ja miten Askolan kunta huolehtii asiakkaiden, henkilöstön ja sidosryhmien henkilötiedoista sekä yksityisyydestä. Tietotilinpäätös laaditaan kerran vuodessa keväällä tilinpäätöksen yhteydessä. Tämä on Askolan kunnan ensimmäinen tietotilinpäätös, sen laatimisesta on vastannut tietosuojavastaava ja hallintojohtaja.

1.2 Organisaation kuvaus

Kunnan työntekijät joutuvat käsittelemään henkilötietoja työssään useissa tietojärjestelmissä, henkilörekistereissä ja asiakaspalvelussa. Suurin osa henkilötietojen käsittelystä kunnassa perustuu lakiin sekä yleistä etua koskevaan etuun tai julkiseen valtaan. Kunnan tietovarannot koostuvat mm. useista henkilötietoja sisältävistä rekistereistä. Viimekädessä vastuu lainmukaisuudesta sekä tietosuoja- ja tietoturvan toteutumisesta on organisaation johdolla. Kunta organisaatiossa noudatetaan Askolan kunnan tietosuoja- ja tietoturvapoliittikkaa, joka sisältää myös tietosuojaan liittyvät ohjeet. Askolan kunnassa toimii myös tietosuojatyöryhmä, joka omalta osaltaan valvoo tietosuoja- ja tietoturvan toteutumista sekä kehittää tietosuojatyötä.

Tietosuojavastaava toimii yhdyshenkilönä henkilötietojen käsittelijöille (kunnan työntekijät), rekisteröidyille (kuntalaiset) ja valvontaviranomaiselle (tietosuojavaltuutetun toimisto). Tietosuojavastaava neuvoo henkilötietojen lainmukaisessa käsittelyssä ja auttaa henkilötietojen käsittelyn asiantuntijana kunnan johtoa rekisterinpitäjän velvoitteiden toteuttamisessa sekä valvoo tietosuojalainsäädännön ja hyvien tietosuojakäytänteiden noudattamista. Tietosuojavastaava raportoi säännöllisesti kunnan johdolle tietosuoja- ja tietoturvan toteutumisesta kunnassa.

2. Tietovarannot

Tietovarannot tarkoittavat organisaation keräämää, tallentamaa ja hallinnoimaa tietoa, joka tukee sen toimintaa ja päätöksentekoa. Tietovarannot voivat sisältää sekä rakenteellista dataa (esim. tietokannoissa), että asiakirjoja, raportteja ja muuta informaatiota. Ne voivat olla digitaalisessa muodossa tai fyysisinä asiakirjoina.

Tietovarannot ovat keskeinen osa tiedonhallintaa ja ne auttavat organisaatiota säilyttämään ja hyödyntämään tietoa tehokkaasti. Julkisella sektorilla, kuten kunnilla, tietovarannot ovat myös tärkeä osa lakisääteistä tiedonhallintaa ja avoimuutta. Tietovarannot koostuvat muun muassa.

- Väestöön ja asukkaisiin liittyvistä tietovarannoista, kuten väestörekisteritiedoista, asiakasrekistereistä ja palveluiden käyttäjätiedoista.
- Hallinnon ja päätöksenteon tietovarannoista, kuten päätöspöytäkirjoista ja esityslistoista, kunnan suunnitelmista ja ohjelmista, talousarvioista ja tilinpäätöksistä.
- Maankäyttöön ja infrastruktuuriin liittyvistä tietovarannoista, kuten kaavoitus- ja tonttitiedoista, rakennusluparekistereistä ja infrastruktuurin tiedoista.
- Koulutus- ja sivistyspalvelujen tietovarannoista, kuten oppilasrekistereistä, kirjastojärjestelmistä ja aineistotiedoista.
- Taloushallinnon tietovarannoista, kuten verotuloista ja valtionosuuksista, hankinta- ja sopimustiedoista, palkanlaskenta- ja kirjanpitolietoista.
- Ympäristö- ja lupapalvelujen tietovarannoista, kuten ympäristöluparekistereistä.

2.1 Tiedonhallinta

Askolassa on otettu käyttöön DocuWaren sähköinen arkistointijärjestelmä. Sähköinen arkistointikäyttöönnotto on tapahtunut asteittain ja ensimmäiseksi sinne on viety vanhoja rakennuslupia ja -piirustuksia. Vuodesta 2016 alkaen rakennusluvut ja -piirustukset löytyvät sähköisesti Lupapisteen arkistosta.

Myös Dynasty -asianhallintajärjestelmässä olevia pöytäkirjoja on alettu viemään DocuWareen. Tarkoitus on edelleen laajentaa pöytäkirjojen sekä henkilöstöhallinnon asiakirjojen vientiä sähköiseen arkistoon. Sähköisen arkistoinnin avulla pystytään aiempaa helpommin varmistamaan mm. asiakirjojen säilytysajat arkisto- ja tietosuojalakien mukaisesti.

3. Tietosuojan toteutuminen

Askolan kunnan tietosuojatyötä ohjaa tietoturva- ja tietosuojapolitiikka. Asiakirjassa kuvataan mitä tietosuoja on Askolan kunnassa sekä määrittää kunnan tietoturvan ja -suojan keskeiset periaatteet, tavoitteet, roolit sekä vastuut. Lisäksi politiikka ohjaa kunnan tietoturva- ja -suoja ohjeistusta, jonka tehtävänä on ohjata toimintaa käytännössä. Askolan tietoturva- ja tietosuojapolitiikka päivitettiin vuonna 2024, edellinen tietoturvapoliitiikka oli vuodelta 2016.

Politiikan tavoite on sitouttaa organisaation johto ja henkilöstö tietoturvalliseen toimintakulttuuriin ja -tapaan. Se kuvaa miten tietosuojaperiaatteet soveltuvat ja miten niitä toteutetaan. Se määrittää vastuut ja tehtävät sekä ohjaa toimintaa lakien, asetusten ja tietoturvaohjeiden edellyttämällä tavalla sekä varmistaa osoitevelvollisuuden täyttymisen. Lisäksi politiikka luo viitekehyksen tietosuojan hallintamallille, jolla sovitut toimintaperiaatteet toteutuvat käytännössä.

Politiikka koskee jokaista kunnan työntekijää, viranhaltijaa, luottamushenkilöä sekä sidosryhmien edustajia, jotka toimeksiantonsa tai työnsä puitteissa käsittelevät Askolan kunnan omistamaa ja hallinnoimaa tietoa. Poliittikkaa sovelletaan kaikkeen tietoon riippumatta sen muodosta, esitystavasta, suojaustasosta, elinkaaren vaiheesta, esiintymisympäristöstä tai siirtotavasta. Tietoturva- ja tietosuojapolitiikkaa katselmoidaan vuosittain ja päivitetään tarvittaessa.

3.1 Rekisteröidyn oikeudet ja niiden toteutuminen

Askolan kunnan kotisivu-uudistusten myötä kunnan verkkosivuille luotiin omat tietosuojasivut, joissa on kuvattu henkilötietojen käsittelyä, rekisteröidyn oikeuksia ja ohjeita sekä miten oikeuksiaan voi käyttää. Sivuilta löytyvät Askolan kunnan päivitettyt tietosuojaselosteet. Tietosuojaselosteet ovat löydettävissä myös sähköisten palveluiden kuten Wilman yhteydestä. Henkilötietojen käsittelyn perustuessa asianomaisen suostumukseen, pyydetään suostumusta erikseen sekä informoidaan asianomaista hänen oikeuksistaan peruuttaa suostumus.

3.2 Tietosuojaselosteet

Tietosuojaselosteet ovat osa kunnan informointivelvollisuutta. Rekisteröidyillä on oikeus tietää, mihin tarkoitukseen hänen henkilötietojaan kerätään sekä miten niitä käsitellään. Tietosuojaselosteesta käy ilmi mm. henkilötietojen käsittelyn tarkoitus, rekisterin tietosisältö, tietolähteet ja tietojen säilyttäminen, suojauksen periaatteet sekä rekisteröidyn oikeudet. Tietosuojaselosteet ovat julkisia asiakirjoja. Työntekijöiden tulee pystyä vastaamaan rekisteröidyille rekisteriin liittyviin kysymyksiin, jolloin hän voi apuna käyttää tietosuojaselostetta tai olla tarvittaessa yhteydessä kunnan tietosuojavastaavaan.

Kunnassa päivitettiin vanhat rekisteriselosteet tietosuojaselosteiksi 2023–2024. Selosteiden päivittäminen tehtiin yhteistyössä tietosuojavastaavan ja kyseisen tietosuojaselosteen rekisterin pääkäyttäjän, palvelualuejohtajan ja esihenkilön kanssa. Tietosuoja-asetuksen 12 artiklan mukaan henkilötietojen käsittelijän tulee esittää käsittelyä koskevat tiedot tiiviisti esitetyssä, läpinäkyvässä, helposti ymmärrettävässä ja saatavilla olevassa muodossa. Tietosuojavastaava on laatinut kunnalle yleisen pohjan tietosuojaselosteelle, jolloin uusista rekistereistä on helppo tehdä tietosuojaselosteet. Tietosuojaselosteet tarkistetaan vähintään kerran vuodessa rekisterin omistajan toimesta. Uusiin rekistereihin tietosuojaselosteet laativat rekisterin pääkäyttäjä yhdessä tietosuojavastaavan kanssa. Tietosuojaselosteet löytyvät kunnan verkkosivuilta ja henkilöstöä koskevat selosteet intranetistä.

3.3 Tietopyynnöt

Tietopyynnöt voi esittää suullisesti tai kirjallisesti. Tietopyynnön voi osoittaa Askolan kunnan kirjaamoon tai virkahenkilölle, jonka alaisuuteen asia kuuluu. Määräaika tietojen toimittamiseksi tai tietopyyntöön vastaamiseksi on kaksi viikkoa pyynnön vastaanottamisesta. Mikäli tietopyyntö on poikkeuksellisen monimutkainen tai laaja, määräaikaa voidaan jatkaa kahdella viikolla.

Rekisteröidyn omien tietojen tarkistamis- ja korjauspyyntöjä varten on aiemmin kotisivuilta löytynyt omat lomakkeensa, mutta kotisivu uudistuksen myötä lomakkeita eivät vielä ole sivuilla saatavissa. Pyynnöt voi esittää kirjaamoon tai asiasta vastaavalle virkahenkilölle. Tietopyynnot ja niiden vastaukset ovat virallisia asiakirjoja ja ne säilytetään lakisääteisten velvoitteiden mukaisesti. Vuonna 2024 tietopyyntöjä esitettiin kahdeksan kappaletta.

3.4 Tietosuoja/turvapoikkeamat

Tietoturva- ja tietosuojapolitiikan ja käyttäjiä koskevan ohjeistuksen mukaisesti kunnan henkilökunnan tulee ilmoittaa havaitsemastaan tietoturvan puutteesta, tietoturvaan liittyvästä väärinkäytöksestä tai epäilemästään tietoturvarikkomuksesta esihenkilölleen, joka tarvittaessa vie asian eteenpäin it-tukeen ja/tai tietosuojavastaavalle. Jos tietosuojaloukkauksesta todennäköisesti aiheutuu rekisteröidyn oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuva korkea riski, rekisterinpitäjän on ilmoitettava siitä rekisteröidyille ja valvontaviranomaiselle ilman aiheetonta viivytystä. Askolan kunnan tietosuojavastaava toimii yhteyshenkilönä valvontaviranomaiselle (tietosuojavaltuutettu).

Tarvittaessa rekisteröidyille ilmoittaminen, joita tietosuojaloukkaus koskee, tapahtuu tietosuojavastaavan, rekisterin vastuuhenkilön ja tietojärjestelmän pääkäyttäjän yhdessä sopimalla tavalla. Esihenkilö yhdessä tietosuojavastaavan sekä tarvittaessa it-asiantuntijan kanssa arvioi ja selvittää tilanteen sekä suorittaa tarvittavat toimenpiteet vahinkojen minimoimiseksi.

Askolan kunnassa ei esiintynyt tietoturvaloukkauksia vuonna 2024.

3.5 Tiedotus ja koulutus

Kunnan työntekijät on koulutettu ja ohjeistettu henkilötietojen käsittelystä. Uuden työntekijän perehdyttämiseen sisältyy tietosuojaan perehtyminen, peruskoulutus ja salassapitositoumuksen allekirjoittaminen. Tietosuojakoulutus kuuluu jokaisen henkilöstöön kuuluvan koulutusohjelmaan vuosittain. Koulutuksen suorittamisesta vastaa esihenkilöt.

Kunnan intranetistä löytyy tietosuojan oma kansio, jossa on työntekijöitä koskevat tietosuojaselosteet. Ohjeistus tietosuojakoulutukseen sekä muut tietosuojaan ja –turvaan liittyvät ohjeistukset. Tietosuoja asiat ovat käsittelyssä säännöllisesti myös esihenkilöinfoissa.

3.6 Wistleblowing – ilmoituskanava

Ilmoittajansuojelulaki eli laki Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta on astunut voimaan 1.1.2023 ja sen soveltaminen tuli ottaa kunnissa käyttöön 17.12.2023 mennessä. Whistleblowing-ilmoituskanava otettiin käyttöön Askolan kunnassa henkilöstölle 2022 ja se löytyy intranetin etusivulta oman otsakkeen alta.

Ilmoittajansuojaa koskevan lainsäädännön tarkoituksena on varmistaa, että henkilö, joka työnsä yhteydessä havaitsee tai epäilee yleisen edun vastaista toimintaa erikseen määritellyillä EU:n oikeuden aloilla, voi ilmoittaa asiasta turvallisesti ilman pelkoa ilmoituksen takia häneen kohdistuvista mahdollisista seuraamuksista. Väärinkäytösten ilmoituskanava

on eettisten periaatteiden ja luottamuksen ylläpitämiseen sekä väärinkäytösepäilyistä ilmoittamiseen tarkoitettu kanava.

Ilmoituskanavan soveltamispiiriin kuuluvat lain laiminlyönnit mm. julkisista hankinnoista, rahanpesusta, liikenneturvallisuudesta, ympäristönsuojelusta, elintarviketurvallisuudesta, kuluttajansuojasta, yksityisyyden ja henkilötietojen suojasta sekä verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuudesta. Tehty ilmoitus antaa kunnalle mahdollisuuden selvittää ja korjata epäkohtia. Whistleblowing-kavanalla ilmoittajan suojelun edellytyksenä on, että ilmoitus koskee tekoa tai laiminlyöntiä, jotka on säädetty rangaistaviksi, joista voi seurata rangaistusluonteinen hallinnollinen seuraamus, tai jotka voivat vakavasti vaarantaa lainsäädännön yleisen edun mukaisten tavoitteiden toteutumista. Ilmoittaminen koskee sekä kansallisen että EU-lainsäädännön rikkomista. Muista rikkomuksista tai laiminlyönneistä ilmoittaminen ei ole ilmoittajansuojelulain piirissä.

Kunnan työntekijä voi jättää ilmoituksen joko omalla nimellä tai anonyymisti. Kaikki ilmoitukset käsitellään luottamuksellisesti eikä anonyymiä ilmoituksen tekijää voi jäljittää. Kunnassa ilmoituskanavaan tulleet ilmoitukset ohjautuvat hallintojohtajalle, joka käsittelee ilmoitukset ja tekee tarvittavat toimenpiteet. Vuoden 2024 aikana kanavaan ei tullut ilmoituksia.

4. Tietojen käsittelyn ja tietosuojan kehittäminen

Vuoden 2025 aikana kunnassa lähdetään jalkauttamaan tietoturva- ja tietosuojapolitiikkaa palvelualueille. Tarkoitus on vahvistaa tietosuoja osaamista, tarkentaa vastuita ja sitä kautta parantaa tietosuojan kokonaistilannetta kunnassa. Vuonna 2025 on tarkoitus laatia tiedonhallintamalli, jonka avulla tiedonhallinnan prosesseja ja tietoa-aineistojen käsittelyä kuvataan systemaattisesti. Malli määrittelee keskeiset tietovarannot, tiedon elinkaaren vaiheet, tietojärjestelmät sekä tiedonhallinnan vastuut ja periaatteet. Sen tavoitteena on varmistaa tiedon luotettavuus, eheys ja saatavuus sekä tukea organisaation toimintaa ja päätöksentekoa.

Tiedonhallintamallin laatimisessa otetaan huomioon lainsäädännön vaatimukset, kuten tiedonhallintalaki (906/2019), ja siinä huomioidaan myös tietosuoja- ja tietoturvavaatimukset. Työn aikana tehdään tiivistä yhteistyötä palvelualueiden kanssa, jotta malli tukee organisaation käytännön tiedonhallintatarpeita ja -prosesseja.

Lisäksi on tärkeää panostaa kyberturvallisuuteen ja valmistautuminen mahdollisiin poikkeusoloihin on huomioitava tulevana vuosina entistä tarkemmin myös tietosuojan ja -turvan osalta. Lisäksi tekoälyn käyttö yleistyy kuntapuolellakin ja on tärkeää huomioida tekoälyn tietoturvallisuus ja valmistautua sen hallittuun käyttöönottoon. Turvallisuus ja tietoturva nähdään kunnassa tärkeänä. Osaamista vahvistetaan palkkaamalla koko päiväinen ICT-asiantuntija keväällä 2025.